

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sžo/41/2013
Identifikačné číslo spisu:	2012200277
Dátum vydania rozhodnutia:	10.06.2014
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:2012200277.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Eleny Berthotyovej PhD., v právnej veci žalobcu: A., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom I., XXX XX I., zast. : Mgr. Juraj Kindl, advokát so sídlom advokátskej kancelárie Krížna 21, 811 07 Bratislava a korešpondenčnou adresou Námestie Slobody č. 10, 811 06 Bratislava (F.), proti žalovanému : Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ulica 29 augusta č. 8, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo dňa 18. apríla 2013 č.k. 14S/47/2012-36 v spojení s opravným uznesením zo dňa 30. júla 2013 č.k. 14S/47/2012-56, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 18. apríla 2013 č.k. 14S/47/2012-36 v spojení s opravným uznesením zo dňa 30. júla 2013 č.k. 14S/47/2012-56 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. : 17556-2/2012-BA zo dňa 28.03.2012 v spojení s rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava č. 31537-328/2012-TT zo 16. januára 2012 r u š í a vec v r a c i a žalovanej na ďalšie konanie.

Žalobcovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č. : 17556-2/2012-BA zo dňa 28.03.2012 (viď pripojený administratívny spis) žalovaná ako odvolací správny orgán podľa ustanovenia § 218 ods. 2 v spojení s § 179 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej v rozsudku len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) rozhodla tak, že odvolanie žalobcu zamietla a rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava č. 31537-328/2012-TT zo 16. januára 2012 o nepriznaní nároku na dávku garančného poistenia potvrdila s poukazom na nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 103 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. žalobcom. Podľa § 179 ods. 1 písm. b) zák. č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom v čase vyhlásenia napadnutého rozhodnutia do pôsobnosti ústredia patrí rozhodovať v druhom stupni vo veciach, o ktorých rozhodovať

v prvom stupni patrí do pôsobnosti pobočky,

Podľa § 218 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení platí, že ak sú na to dôvody, odvolací orgán rozhodnutie zmení alebo zruší, inak odvolanie zamietne a rozhodnutie potvrdí.

2. V svojom rozhodnutí žalovaná najmä zdôraznila argumentáciu prvostupňového orgánu uvedenú v rozhodnutí zo 16. 1. 2012, v zmysle ktorej žalobca nemá nárok na dávku garančného poistenia vzhľadom na skutočnosť, že v posledných 18-tich mesiacoch pred začiatkom platobnej neschopnosti t.j. od 8.10.2009 do 7.04.2011, nepreukázal žiadne neuspokojené nároky z pracovnoprávneho vzťahu, ktoré by bolo možné uspokojiť dávkou z garančného poistenia.

3. Na tomto základe sa žalovaná stotožnila s názormi prvostupňového orgánu. Predovšetkým uviedla, že obdobie, počas ktorého trval pracovný pomer žalobcu (od 12. 3. 2008 do 20. 8. 2009), nespadá do obdobia posledných 18 mesiacov pred vyhlásením platobnej neschopnosti jeho zamestnávateľa.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

4. Proti tomuto rozhodnutiu žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu podal na Krajský súd v Trnave žalobu zo dňa 29.05.2012.

5. Žalobca predovšetkým poukázal na argumentáciu žalovanej, že neuspokojené nároky žalobkyne z pracovnoprávneho vzťahu nespadajú do obdobia „posledných 18-tich mesiacov trvania pracovnoprávneho vzťahu predchádzajúcich začiatku platobnej neschopnosti zamestnávateľa“ teda, že nespadajú do časového obdobia ohraničeného 18-timi kalendárnymi mesiacmi spätne od podania návrhu na vyhlásenie konkurzu.

6. V súvislosti s uvedeným žalobca ďalej argumentoval, že účelom ust. § 103 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. nie je limitovať nárok na dávku 18-timi mesiacmi spätne od začiatku platobnej neschopnosti, ale limitovať rozsah náhrady na mzdové nároky na 3 mesiace z posledných 18-tich mesiacov trvania pracovného pomeru, pričom ďalšou podmienkou je, že musí ísť o obdobie, ktoré predchádza vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa a k čomu zákonodarca v inom ustanovení zákona limituje časový úsek od skončenia pracovného pomeru do platobnej neschopnosti pravdepodobne s cieľom, aby nemohla byť aplikovaná akákoľvek dlhá doba.

7. Takýto výklad má podľa žalobcu tiež podporu aj v tabuľke zhody návrhu zákona o sociálnom poistení so Smernicou Rady 80/987/EHS z 20. 10. 1980 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, vzťahujúcich sa na ochranu zamestnancov v prípade platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa (ďalej na účely rozsudku len „Smernica č. 80/987“) - viď Príloha 5. zák. č. 461/2003 Z.z., ktorú smernicu žalobca v prílohe priložil.

Uvedená tabuľka zhody bola sprievodným materiálom pri predkladaní návrhu platného príslušného ustanovenia zák. č. 461/2003 Z.z., čo je v súlade aj s eurokonformným výkladom príslušných ustanovení zákona o právach nepriamo vyplývajúcich z komunitárneho práva.

8. Účelom ust. § 103 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. podľa žalobcu bolo limitovať dávku garančného poistenia rozsahom mzdových nárokov za maximálne 3 mesiace a vymedzením obdobia, za ktoré si možno uplatniť nevyplatené mzdové nároky a to buď poslednými 18-timi mesiacmi trvania pracovnoprávneho vzťahu, ktoré predchádzajú začiatku platobnej neschopnosti, alebo poslednými 18-timi mesiacmi trvania pracovnoprávneho vzťahu, ktoré predchádzajú dňu skončenia pracovnoprávneho vzťahu z dôvodu platobnej neschopnosti.

V takomto prípade, ak by žalobcovi nemal vzniknúť nárok na dávku posudzovaním skutkových

okolností podľa prvej vety § 103 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z., tak nárok na dávku je daný podľa vety druhej (krajský súd k tomuto doplnil poznámku, že žalobkyňa mala zrejme na mysli časť vety, pretože § 103 ods. 2 má iba jednu vetu) a ktorá druhá časť predstavuje iba alternatívnu podmienku. Podľa § 103 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. dávka garančného poistenia sa poskytne najviac v rozsahu troch mesiacov z posledných 18 mesiacov trvania pracovnoprávneho vzťahu predchádzajúcich začiatku platobnej neschopnosti zamestnávateľa alebo dňu skončenia pracovnoprávneho vzťahu z dôvodu platobnej neschopnosti zamestnávateľa.

B)

9. Krajský súd v Bratislave ako súd prvého stupňa preskúmal napadnuté rozhodnutie žalovanej v rozsahu dôvodov uvedených v žalobe, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, vo veci nariadil pojednávanie, a na základe uvedeného dospel k záveru, že žaloba žalobcu nie je dôvodná, a preto ju zamietol.

10. Pri svojom zamietajúcom rozsudku po citácii ustanovení § 244 ods. 1, 2 a 3, § 247 ods. 1 a 2, § 250i ods. 1 O.s.p. vychádzal z nasledovného skutkového stavu. Zamestnávateľom žalobcu bola spoločnosť ALLTEC & GLOBTECH Co. s.r.o. so sídlom Michalovce, u ktorej bol žalobca v pracovnom pomere od 12.03.2008 do 20.08.2009. Súčasťou tohto administratívneho spisu je i rozhodnutie Okresného súdu Košice I. ktorý na zamestnávateľa žalobcu vyhlásil uznesením č.k. 6K 33/2011-70 zo dňa 16.09.2011 konkurz.

11. Žalobca podal žiadosť o uspokojenie mzdových nárokov prostredníctvom tlačiva - Žiadosti o dávku garančného poistenia, v ktorom uviedol, že si uplatňuje nároky za 3 mesiace z posledných 18-tich mesiacov trvania pracovnoprávneho vzťahu, predchádzajúcich začiatku platobnej neschopnosti.

12. Vychádzajúc z vyššie uvedeného skutkového stavu, krajský súd neakceptoval výklad ustanovenia § 103 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. prezentovaný žalobkyňou ako výklad správny, hoci žalobca požiadal o dávku garančného poistenia za 3 mesiace z posledných 18-tich mesiacov trvania pracovnoprávneho vzťahu predchádzajúcich začiatku platobnej neschopnosti zamestnávateľa, t.j. od 8.10.2009 do 7.04.2011.

Svoj odmietavý postoj k žalobe krajský súd najmä odôvodnil tým, že žalobca si uplatnil neuspokojené nároky z pracovno-právneho vzťahu, ktoré nespádajú do obdobia 18 mesiacov predchádzajúcich začiatku platobnej neschopnosti zamestnávateľa, t.j. nespádajú do obdobia od 8.10.2009 do 7.04.2011, v rámci ktorého si neuspokojené nároky mohol žalobca uplatniť.

13. Na uvedenom základe konajúci krajský súd s poukazom na vybrané články Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/94/ES o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa, ktorá dňom 17.11.2008 zrušila smernicu Rady 80/987/EHS, ako aj na vyššie uvedené námietky žalobcu neuznal za dôvodné, a preto žalobu podľa § 250j ods. 1 O.s.p. zamietol.

III.

Odvolanie žalobcu/stanoviská

A)

14. Vo včas podanom odvolaní zo dňa 10.05.2013 (č.l. 44) proti rozsudku krajského (prvostupňového) súdu žalobca zdôraznil, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Súčasne poukázal na ten odvolací dôvod, že rozhodnutie krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

15. Najmä žalobca zdôraznil zásadu efektivity zakotvenú judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie, t.j. že vnútroštátny súd má skúmať, či vnútroštátna úprava práv vyplývajúcich zo smernice nespôsobuje ich neuplatniteľnosť alebo či uplatniteľnosť týchto práv do značnej miery nestiaži.

Tiež poukázal na účel dávky garančného poistenia, ktorým je poskytnúť aspoň čiastočnú náhradu mzdových nárokov zamestnancom, ktorý si v danej ťaživej životnej ani nemôžu inak efektívne a účelne uplatniť svoje nevyplatené mzdové nároky.

16. V súvislosti s uvedeným žalobca zdôraznil, že hoci zákonodarca stanovil okamih vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa, tak opomenul riešiť situáciu, keď nepríde k podaniu návrhu na vyhlásenie konkurzu, resp. ako tomu bolo v prejednávanej veci, k podaniu návrhu došlo oneskorene.

V súvislosti s uvedeným žalobca odkázal na eurokonformný výklad, ktorého počiatky sa odvíjajú od rozsudku Súdného dvora vo veci sp.zn. C-294/83 Les Verts.

17. Následne žalobca na podporu svojich odvolacích argumentov citoval tú časť rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 24S/79/2012-50, ktorý sa v podobnej veci priklonil k právnomu názoru žalobcu [konajúci súd pri preberaní citovaného textu zachoval zvýraznenie použité žalobkyňou]:

„Z ust. § 18 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. vyplýva, že nárok na dávku garančného poistenia z garančného poistenia zamestnávateľa má jeho zamestnanec uvedený v ods. 1 po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom. Predmetný zákon podmienky nároku zamestnanca na dávku garančného poistenia upravuje v ust. § 102 ods. 1. Týmto podmienkami sú: skutočnosť, že zamestnávateľ sa stal platobne neschopným a skutočnosť, že zamestnávateľ nemôže uspokojiť nároky tohto zamestnanca, ktoré sú špecifikované v citovanom ust. § 102 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. pod písm. a/ až l. Žiadne iné podmienky nároku (resp. vzniku nároku) na dávku garančného poistenia predmetný zákon neustanovuje. Ustanovenie § 103 zák. č. 461/2003 Z.z., ktorého výklad odseku 2 je medzi účastníkmi konania sporný, neupravuje podmienky vzniku nároku na dávku garančného poistenia, upravuje len výšku dávky garančného poistenia, za predpokladu, že sú splnené podmienky stanovené v § 102 ods. 1 cit. zákona. Zo systematického i gramatického výkladu predmetných ustanovení zák. č. 461/2003 Z.z. potom vyplýva, že ust. § 103 ods. 2 cit. zákona upravuje len výšku dávky garančného poistenia, v tomto prípade teda rozsah náhrady za neuspokojené nároky zamestnanca na mzdu podľa § 102 ods. 1 písm. a/ cit. zákona a to konkrétne v rozsahu troch mesiacov z posledných 18 mesiacov trvania pracovnoprávného vzťahu žalobcu predchádzajúcich začiatku platobnej neschopnosti zamestnávateľa (keďže v prejednávanom prípade pracovnoprávny vzťah žiadateľa - žalobcu skončil pred dňom vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa). Súd sa preto stotožnil so žalobcovým výkladom cit. ust. § 103 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. a s jeho argumentáciou, že pri aplikácii predmetného ustanovenia nie je rozhodujúce, kedy pracovnoprávny vzťah žalobcu u zamestnávateľa skončil, t.j. či skončil v období 18 mesiacov bezprostredne predchádzajúcich vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa, alebo nie, rozhodné je, že jeho pracovnoprávny vzťah skončil v období pred začiatkom platobnej neschopnosti zamestnávateľa a v prípade preukázania splnenia podmienok stanovených v § 102 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. má potom žalobca nárok na dávku garančného poistenia v rozsahu troch mesiacov z posledných 18 mesiacov trvania jeho pracovnoprávného vzťahu (predchádzajúcich začiatku platobnej neschopnosti žalobcu -08.04.2011). Pre rozhodnutie o priznaní dávky garančného poistenia na základe žiadosti žalobcu je teda rozhodujúce, či boli splnené podmienky nároku na dávku garančného poistenia v zmysle § 102 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. a v prípade, že boli splnené, dávka sa poskytne najviac v rozsahu troch mesiacov z posledných 18 mesiacov trvania pracovnoprávného vzťahu žalobcu predchádzajúcich vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa. Podľa názoru súdu nie je možné ust. § 103 ods. 2 cit. zákona vykladať tak, že podmienkou priznania dávky garančného poistenia je, aby posledných 18 mesiacov trvania pracovnoprávného vzťahu žalobcu u zamestnávateľa muselo začiatku platobnej neschopnosti zamestnávateľa bezprostredne predchádzať, pretože takýmto výkladom by správny orgán takto stanovil zamestnancovi ďalšiu podmienku vzniku nároku na dávku garančného poistenia, ktorú však ust. § 102 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. neupravuje, resp. nestanovuje.

18. Záverom žalobca navrhol, aby odvolací súd rozhodol tak, že napadnuté rozhodnutie žalovanej sa ako nezákonné ruší a súčasne sa uloží žalovanej povinnosť zaplatiť náhradu trov konania, ktoré žalobca vyčísli v lehote určenej súdom.

B)

19. Z vyjadrenia žalovanej (č.l. 48) zo dňa 21.05.2013 vyplýva, že sa v plnom rozsahu pridrižiava stanoviska obsiahnutého v jej vyjadrení z 11.04.2012 k žalobe žalobcu.

Predmetom sporu je výklad ustanovenia § 103 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. Podľa právneho názoru žalovanej v zmysle tohto ustanovenia je vznik nároku na dávku garančného poistenia vylúčený, ak

neuspokojené nároky z pracovnoprávneho vzťahu nespádajú do obdobia posledných 18 mesiacov trvania pracovnoprávneho vzťahu, ak toto skončenie predchádza vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa.

20. Ďalej žalovaná poukázala na to, že v ustanovení § 103 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. je zakotvený časový rozsah, do ktorého musia spadať neuspokojené nároky z pracovnoprávneho vzťahu. Podľa právneho názoru žalovanej nebolo účelom tejto úpravy, aby dávkou garančného poistenia boli uspokojované akékoľvek neuspokojené pracovnoprávne nároky zamestnanca, ale len také, ktoré príčinne a časovo súvisia so vzniknutou platobnou neschopnosťou zamestnávateľa.

V opačnom prípade by si totiž zamestnanci mohli v absurdných prípadoch uplatňovať ich nevyplatené mzdové nároky napríklad aj za obdobie pred 20 rokmi, čo by viedlo k praktickej nemožnosti došetriť presne a úplne skutkový stav (keďže už by nebolo správcu konkurznej podstaty a s vysokou pravdepodobnosťou ani zamestnávateľa oprávneného na potvrdzovanie neuspokojených nárokov). Cieľom ochrany poskytovanej garančným poistením je riešiť aktuálny akútny stav finančnej núdze zamestnanca, a nie preplácať neuspokojené nároky z predchádzajúceho časovo vzdialenejšieho obdobia.

21. Dávkou garančného poistenia je možné uspokojiť len nároky zamestnanca vzniknuté v takto určenom 18 mesačnom časovom období a to v rozmedzí troch mesiacov. Pokiaľ požadovaný nárok na dávku garančného poistenia do tohto obdobia nespádajú, nárok na dávku garančného poistenia nevznikne.

Skutočnosť, že už v období pred skončením pracovnoprávneho vzťahu žalobkyne jej zamestnávateľ nevyplácal mzdové nároky zamestnancov, nie je možné na účely garančného poistenia považovať za platobnú neschopnosť zamestnávateľa. Táto vzniká až podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu na príslušnom súde. Preto skončenie pracovnoprávneho vzťahu pred vznikom platobnej neschopnosti nemožno vyhodnotiť ako skončenie z dôvodu platobnej neschopnosti.

22. Ostatné neuspokojené finančné pracovnoprávne nároky zamestnancov v situácii, kedy platobná neschopnosť zamestnávateľa z pohľadu garančného poistenia nevznikla, alebo vznikla v období dlhšom ako 18 mesiacov po skončení pracovnoprávneho vzťahu, je možné podľa žalovanej uplatniť v občianskoprávnom konaní na príslušnom okresnom súde.

23. Vo vzťahu k rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 24S/79/2012-50 zo dňa 9. 11. 2012 žalovaná zdôraznila, že proti uvedenému rozsudku podala dňa 19. 12. 2012 odvolanie, ktoré bolo Krajskému súdu v Banskej Bystrici doručené dňa 28. 12. 2012.

24. Záverom žalovaná požiadala, aby odvolací súd podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny.

IV.

Právne názory odvolacieho súdu

25. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej v texte rozsudku tiež „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250j ods. 1 O.s.p. odvolanie prípustné, vo veci v zmysle dôvodov uvedených v § 250ja ods. 2 O.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, pretože napadnuté rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p.), a preto postupom podľa § 220 ods. 1 v spoj. S § 246c ods. 1 O.s.p. napadnutý rozsudok zmenil tak, že podľa § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. napadnuté rozhodnutie žalovaného spolu s prvostupňovým rozhodnutím postupom podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. zrušil a vrátil mu späť na ďalšie konanie v zmysle nasledujúcich záverov.

26. Najvyšší súd sa nestotožňuje so skutkovými závermi krajského súdu v tom rozsahu, ako si ich osvojil zo zistení uvedených žalovaným správnym orgánom. Na druhej strane podstatou odvolania ako aj žaloby, ktorou sa žalobca domáha preskúmania rozhodnutia žalovanej, je právna otázka, či metodológia výkladu, resp. voľba príslušnej výkladovej metódy použitá krajským súdom na zdôraznenie únieovej ochrany zamestnanca v prípade platobnej neschopnosti (resp. stavu insolventie) jeho zamestnávateľa smerom k vnútroštátnemu právu bola súladná s úlohou výkonu súdnej moci alebo nie. Práve tento právny rámec aj vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

27. V súvislosti s prejednávanou vecou Najvyšší súd predovšetkým poukazuje na ústavný princíp právnej istoty, ktorý ho zaväzuje s určitými výnimkami pridržiavať sa doterajšej súdnej judikatúry. V obdobnej veci už Najvyšší súd rozhodol prostredníctvom rozsudku sp.zn. 1Sžso 24/2013 ako aj sp.zn. 10Sžso/26/2013 zo dňa 29. januára 2014, z ktorého časť relevantnú pre rozhodnutie veci Najvyšší súd v zmysle § 250ja ods. 7 O.s.p. následne cituje:

„Podľa § 250i ods. 1 O.s.p., pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia.

Podľa § 102 ods. 1 ZoSP (nazvaného podmienky nároku na dávku garančného poistenia) Zamestnanec zamestnávateľa podľa § 18 má nárok na dávku garančného poistenia, ak jeho zamestnávateľ sa stal platobne neschopný a nemôže uspokojiť nároky tohto zamestnanca, ktorými sú

- a) nárok na mzdu a náhradu za čas pracovnej pohotovosti,
- b) nárok na príjem plynúci členovi družstva z pracovného vzťahu k družstvu,
- c) nárok na odmenu dohodnutú v dohode o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru,
- d) nárok na náhradu mzdy za sviatky a pri prekážkach v práci,
- e) nárok na náhradu mzdy za dovolenku, na ktorú vznikol nárok počas kalendárneho roka, v ktorom vznikla platobná neschopnosť zamestnávateľa, ako aj za predchádzajúci kalendárny rok,
- f) nárok na odstupné, ktoré patrí zamestnancovi pri skončení pracovného pomeru,
- g) nárok na náhradu mzdy pri okamžitom skončení pracovného pomeru,
- h) nárok na náhradu mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru,
- i) nároky cestovných, sťahovacích a iných výdavkov, ktoré vznikli pri plnení pracovných povinností,
- j) nárok na náhradu vecnej škody v súvislosti s pracovným úrazom alebo chorobou z povolania,
- k) nárok na náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca podľa osobitného predpisu,

l) súdne trovy v súvislosti s uplatnením nárokov z pracovného pomeru zamestnanca na súde z dôvodu zrušenia zamestnávateľa vrátane trov právneho zastúpenia.

Podľa § 103 ods. 2 ZoSP (nazvaného výška garančného poistenia) dávka garančného poistenia sa poskytne najviac v rozsahu troch mesiacov z posledných 18 mesiacov trvania pracovnoprávneho vzťahu predchádzajúcich začiatku platobnej neschopnosti zamestnávateľa alebo dňu skončenia pracovnoprávneho vzťahu z dôvodu platobnej neschopnosti zamestnávateľa.

V prerokúvanom prípade odvolací súd so zreteľom na obsah správnych spisov konštatuje, že správny výklad ustanovenia § 103 ods. 2 ZoSP spočíva jednak v pochopení, že toto ustanovenie upravuje výšku dávky a nie podmienky pre jej priznanie a jednak v tom, že výkladom zákona nemožno rozširovať podmienky pre priznanie toho ktorého inštitútu v ňom uvedeného. Ak sú podmienky pre priznanie dávky garančného poistenia ustanovené v § 102, nemožno z ustanovenia § 103 pridávať ďalšie podmienky zákonodarcom nevyriešené.

Ustanovenie § 18 ods. 3 ZoSP stanovuje, že nárok na dávku garančného poistenia z garančného poistenia zamestnávateľa má jeho zamestnanec uvedený v ods. 1 po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom. Podmienky nároku zamestnanca na dávku garančného poistenia upravuje v § 102 ods. 1, citované v tomto odôvodnení. Týmito podmienkami sú:

skutočnosť, že zamestnávateľ sa stal platobne neschopným a

skutočnosť, že zamestnávateľ nemôže uspokojiť nároky tohto zamestnanca, špecifikované v citovanom ustanovení.

Žiadne iné podmienky nároku (resp. vzniku nároku) na dávku garančného poistenia zákon o sociálnom poistení neustanovuje.

Ustanovenie § 103 zák. č. 461/2003 Z.z., ktorého výklad odseku 2 je medzi účastníkmi konania sporný, neupravuje podmienky vzniku nároku na dávku garančného poistenia, upravuje len výšku dávky

garančného poistenia, za predpokladu, že sú splnené podmienky stanovené v § 102 ods. 1 zákona. Zo systematického i gramatického výkladu predmetných ustanovení zák. č. 461/2003 Z. z. potom vyplýva, že § 103 ods. 2 ZoSP upravuje len výšku dávky garančného poistenia, v tomto prípade teda rozsah náhrady za neuspokojené nároky zamestnanca na mzdu podľa § 102 ods. 1 písm. a) ZoSP, a to konkrétne v rozsahu troch mesiacov z posledných 18 mesiacov trvania pracovnoprávneho vzťahu žalobcu predchádzajúcich začiatku platobnej neschopnosti zamestnávateľa. Z dôvodu, že v prerokúvanom prípade pracovnoprávny vzťah žiadateľky - žalobkyne skončil pred dňom vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa, odvolací súd sa stotožnil s výkladom žalobkyne § 103 ods. 2 ZoSP a s jej argumentáciou, že pri aplikácii predmetného ustanovenia nie je rozhodujúce, kedy pracovnoprávny vzťah žalobcu u zamestnávateľa skončil, t.j. či skončil v období 18 mesiacov bezprostredne predchádzajúcich vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa, alebo nie, rozhodné je, že jeho pracovnoprávny vzťah skončil v období pred začiatkom platobnej neschopnosti zamestnávateľa a v prípade preukázania splnenia podmienok stanovených v § 102 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. má potom žalobca nárok na dávku garančného poistenia v rozsahu troch mesiacov z posledných 18 mesiacov trvania jeho pracovnoprávneho vzťahu (predchádzajúcich začiatku platobnej neschopnosti žalobcu - 8. apríla 2011). Pre rozhodnutie o priznaní dávky garančného poistenia na základe žiadosti žalobkyne je teda rozhodujúce, či boli splnené podmienky nároku na dávku garančného poistenia v zmysle § 102 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. a v prípade, že boli splnené, dávka sa poskytne najviac v rozsahu troch mesiacov z posledných 18 mesiacov trvania pracovnoprávneho vzťahu žalobkyne predchádzajúcich vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa.

Podľa názoru najvyššieho súdu nie je možné ustanovenie § 103 ods. 2 cit. zákona vykladať tak, že podmienkou priznania dávky garančného poistenia je, aby posledných 18 mesiacov trvania pracovnoprávneho vzťahu žalobcu u zamestnávateľa muselo začiatku platobnej neschopnosti zamestnávateľa bezprostredne predchádzať, pretože takýmto výkladom by správny orgán fakticky stanovil zamestnancovi ďalšiu podmienku vzniku nároku na dávku garančného poistenia, ktorú však § 102 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. neupravuje, resp. nestanovuje a teda nepozná.“

28. Najvyšší súd konštatuje, že hore uvedené právne názory tvoria ustálené východisko pre posúdenie výkladu sporných ustanovení zák. č. 461/2003 Z.z.

Na podporu vyššie citovaného názoru Najvyšší súd tiež poukazuje na charakter predmetnej dávky, ktoré vychádza zo sociálno-poistného vzťahu, pričom podmienky vzniku poistnej udalosti a s tým súvisiaci nárok na dávku garančného poistenia upravuje zákon prostredníctvom ust. § 102 ods. 1.

29. Rovnako s uvedenou problematikou súvisí aj úniové právo obsiahnuté pre prejednávanú vec v Prílohe 5. zák. č. 461/2003 Z.z., ktorá, ako správne zdôraznil krajský súd, uvádza zoznam preberaných právne záväzných aktov Európskej únie. Uvedené akty boli historicky menené s tým, že pôvodná úprava obsiahnutá v Smernici Rady (80/987/EHS) z 20. 10. 1980 o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa bola nahradená Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2008/94/ES z 22. 10. 2008 o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa. Obidve smernice vo svojom úvode (preambula) zdôrazňujú ako základnú myšlienku:

„že je treba zabezpečiť ochranu zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa, najmä zaručiť výplatu ich neuspokojených nárokov, a zároveň prihliadať na potrebu vyváženého hospodárskeho a sociálneho rozvoja spoločnosti“

popríklad v novej legislatívnej úprave taká podpora cezhraničných zamestnávaní:

„aby sa zabezpečila právna istota pre zamestnancov v prípade platobnej neschopnosti podnikov vykonávajúcich svoje činnosti v niekoľkých členských štátoch a aby sa posilnili práva pracovníkov v súlade so zavedenou jurisdikciou Súdneho dvora, mali by sa zaviesť ustanovenia, ktoré výslovne stanovujú, ktorá inštitúcia je zodpovedná za riešenie nárokov na platby v týchto prípadoch a stanovuje si ako cieľ spolupráce medzi príslušnými správnymi orgánmi členského štátu skoré vyrovnanie neuspokojených nárokov zamestnancov.“

30. Hore uvedené smernice pritom vychádzajú zo zákazu ovplyvňovania dĺžky trvania pracovnoprávneho vzťahu na oprávnenie pracovníkov na nároky podľa smerníc (napr. čl. 2 ods. 3 a 2), nakoľko pripúšťajú aj čiastočný či dočasný pracovný úväzok alebo pracovnoprávny vzťah na dobu

určitú.

V súvislosti s uvedeným je nutné zobrať do úvahy aj tú neprehliadnuteľnú skutočnosť, že nie je možné vylúčiť snahu samotného zamestnávateľa začať proces platobnej neschopnosti oddialiť, čím sa vytvára značná neistota pre zamestnancov (situácia trvalého prerušenia alebo nepravidelnej výplaty miezd viď čl. 2 ods. 4), ktorí potom skôr uprednostňujú ukončenie pracovného pomeru pred zotrvaním v zamestnaní u takéhoto zamestnávateľa, ako sa aj stalo v prejednávanej veci.

31. Myšlienku, že dávky garančného poistenia sa nevyplácajú iba zamestnancom, u ktorých v čase podania žiadosti pracovnoprávny vzťah nezanikol, podporuje aj úprava čl. 3 Smernice 2008/94, ktorá nevylučuje ani uspokojovanie nárokov zo zaniknutých pracovnoprávných vzťahov (to isté pripúšťa aj ustanovenie § 102 ods. 1 písm. f) až h/ zák. č. 461/2003 Z.z. citované vo vyššie uvedenom rozsudku sp. zn. 10Sžso/26/2013 zo dňa 29. 1. 2014).

32. Ako už bolo prostredníctvom rozsudku Najvyššieho súdu sp.zn. 10Sžso/26/2013 (viď bod č. 26) vyššie zdôraznené, ustanovenie § 18 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. stanovuje, že nárok na dávku garančného poistenia z garančného poistenia zamestnávateľa má jeho zamestnanec uvedený v ods. 1 po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom (konkrétne § 102 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z.).

Ide o skutočnosť:

- že zamestnávateľ sa stal platobne neschopným a

- zamestnávateľ nemôže uspokojiť nároky tohto zamestnanca, špecifikované v citovanom ustanovení.

Žiadne iné podmienky nároku (resp. vzniku nároku) na dávku garančného poistenia zák. č. 461/2003 Z.z. neustanovuje. Ich splnenie krajský súd nepreveroval a žalovaná sa s nimi nezaoberala. Na uvedenom právnom rámci preto dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu nie je v súlade so zákonom.

33. Za týchto okolností však nič nebránilo žalovanej, aby po právnej stránke preverila u neskôr uplatnených žiadostí, či ich samotná právna nárokovateľnosť nezanikla v zmysle pracovnoprávných vzťahov, napríklad v dôsledku neuplatnenia práva alebo márnym uplynutím lehoty na jej vykonanie (viď aj závery prezentované v rozsudku Súdneho dvora Európskej únie sp.zn. C-69/08 vo veci Raffaello Visciano v. INPS).

Práve formulácia zákonodarcu „nemôže uspokojiť nároky“ pre danú situáciu nasvedčuje významu plynutia času, ktoré právo oslabuje tým, že po márnom uplynutí premlčacej lehoty nárok osoby zaniká a je nevymáhateľný. Z uvedených dôvodov potom Najvyšší súd musel obrannú argumentáciu žalovanej o absurdnosti situácie, ktorá by umožňovala priznať aj nároky uplatnené spreď 20 rokov, ako nepodloženú argumentáciu.

V.

34. V súvislosti s hore naznačeným úniovým rozmerom riešenej veci Najvyšší súd zdôrazňuje, že počas konania nebolo účastníkmi naznačené ani odvolací súd nedospel k záveru, že by sa vyskytli prekážky pre konanie z dôvodov neústavnosti alebo potreby výkladu komunitárneho práva aplikovaných právnych predpisov a súvisiacich právnych aktov orgánov Európskej únie, pre ktoré je potrebné konanie prerušiť.

35. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalobcu ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté v svojich predchádzajúcich rozhodnutiach, najmä už v citovanom rozhodnutí sp. zn. 10Sžso/26/2013 (viď bod č. 26), pri ktorom Najvyšší súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa od neho odchýlil (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska), s osvojením si argumentácie krajského súdu postupom podľa § 219 ods. 2 O.s.p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

36. Najvyšší súd v súlade so zásadou hospodárnosti súdneho konania ako aj so svojou dlhodobou ustálenou praxou neuviedol vo výroku zrušujúceho rozsudku zákonné ustanovenie, podľa ktorého bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené (§ 250j ods. 4 prvá veta O.s.p.), nakoľko dôvodom podania tejto

informácie súdom je v zmysle § 250j ods. 4 veta druhá O.s.p. poskytnúť podklady pre posúdenie prípustnosti možného odvolania proti rozsudku súdu. Nakoľko proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu vydaným v správnom súdnictve sú nielen generálne (§ 246c ods. 1 O.s.p.) ale aj špeciálne (§ 250ja ods. 6 O.s.p.) opravné prostriedky neprípustné s výnimkou prípadu úplnej jurisdikcie zakotvanej v ustanovení § 250ja ods. 5 O.s.p., a táto situácia v prejednávanej veci nenastala, potom nie je možné ust. § 250j ods. 4 O.s.p. na výrok rozhodnutia Najvyššieho súdu aplikovať.

37. O práve na náhradu trov odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 O.s.p., podľa ktorého úspešnému žalobcovi právo na úplnú náhradu trov tohto konania vzniklo.

Nakoľko právny zástupca úspešnej žalobkyne nepostupoval pri uplatnení práva v zákonnej 3- dňovej lehote v súlade so zákonom (viď č.l. 3, 9, 33 a 45) a iné trovy zo súdneho spisu nevyplývajú, rozhodol Najvyšší súd o náhrade trov konania tak, ako je uvedené vo výrokovej časti.

38. Najvyšší súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 O.s.p. (úprava sociálno-poistných vzťahov vychádza z verejnoprávných vzťahov), v konaní nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).